Ємельянов Олександр Юрійович
д-р. екон. наук, доцент, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Серед найважливіших завдань підприємств варто відзначити формування й ефективне використання їх економічного потенціалу. Вирішення цих завдань потребує розроблення й здійснення різноманітних заходів [1, 2], які мають на меті забезпечення ефективного управління інноваційними [3, 4], конкурентними [5, 6], фінансовими [7–10] та управлінськими [11] можливостями суб'єктів підприємництва, збільшення їхньої кредитоспроможності [12, 13] та підвищення рівня технологічного розвитку цих суб'єктів [14–16], зокрема завдяки наданню належної підтримки з боку держави [17–19]. До цілей управління економічним потенціалом фірм необхідно віднести також і підвищення їх інвестиційної привабливості [20–22] з подальшою реалізацією інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємництва, що потребує попереднього прогнозування впливу інвестиційної діяльності підприємств на різноманітні параметри їх фінансового стану, зокрема на рівень фінансової стійкості суб'єктів господарювання та на величину потенціалу підвищення цього рівня [23–25].

Необхідно відзначити, що потенціал покращення фінансової стійкості підприємств є одним з різновидів їх сукупного економічного потенціалу. Своєю чергою, важливим складником потенціалу покращення фінансової стійкості підприємств є потенціал підвищення їх платоспроможності, який варто ототожнювати зі здатністю суб'єктів господарювання до здійснення організаційних, економічних та інших заходів, результатом яких виступатиме підвищення рівня спроможності цих підприємств своєчасно та у повному обсязі виконувати свої короткострокові боргові зобов'язання.

Оцінювання потенціалу підвищення платоспроможності підприємства потребує попереднього визначення її наявної величини. З цією метою активи та пасиви підприємства потрібно поділити на групи за очікуваною тривалістю часу між даним (теперішнім) моментом й моментом їхнього перетворення у грошові засоби. Такий поділ може передбачати попередню побудову шкали зазначеної тривалості з рівними між собою проміжками часу, які вимірюватимуться у днях. Тоді кожному такому проміжку часу можливо поставити у відповідність певну величину активів та пасивів досліджуваного підприємства та розрахувати зазначену величину зростаючим підсумком за групами активів та пасивів у порядку зростання тривалості часу між даним (теперішнім) моментом часу й моментом їхнього перетворення у грошові засоби.

З урахуванням викладеного, оцінювання наявної платоспроможності суб'єкта підприємництва можливо виконати двома способами, а саме: 1) шляхом побудови вектора різниць між величинами (грошовими оцінками) активів та пасивів, обчисленими зростаючим підсумком у порядку збільшення тривалості часу між даним моментом й моментом перетворення активів та пасивів у грошові засоби; 2) шляхом визначення найменшої з обчислених різниць та розрахунку відношення величини цієї різниці до величини активів підприємства, обчислених зростаючим підсумком, у відповідній їх групі. Тоді потенціал підвищення платоспроможності підприємства визначатиметься очікуваними змінами, які відбудуться із зазначеними показниками платоспроможності

економічного суб'єкта внаслідок реалізації відповідних заходів із її підвищення. Зокрема, до таких заходів варто віднести:

1) скорочення проміжку часу між поточним моментом й моментом, коли певні активи компанії перетворяться на готівку, завдяки пришвидшенню їхньої оборотності (для прикладу, завдяки пришвидшенню розрахунків за реалізовану компанією продукцію);

2) збільшення проміжку часу між поточним моментом й моментом, коли певні різновиди пасивів компанії перетворяться на готівку, завдяки сповільненню їх оборотності (наприклад, якщо підприємство домовиться про пролонгацію своєї наявної заборгованості перед постачальниками сировини).

Таким чином, оцінювання потенціалу підвищення рівня платоспроможності підприємств є важливою передумовою розроблення заходів із покращення їх фінансового стану. Тому таке оцінювання повинно відбуватися на підприємствах періодично з метою пошуку резервів підвищення їх здатності своєчасно та в повному обсязі погашати наявні короткострокові зобов'язання.

Список використаних джерел:

1. Yemelyanov, O., Kurylo, O. & Petrushka, T. (2018). Methodological principles of evaluating economic potential of industrial enterprise sustainable development. *Науковий вісник «Полісся»*, (2 (14)), 141–149.
2. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Vovk, O., Ivanytska, O., Symak, D., Havryliak, A., Danylovych, T. & Lesyk, L. (2021). Criteria, Indicators and Factors of the Sustainable Energy Saving Economic Development: the Case of Natural Gas Consumption. *Energies*, (14 (18)), 5999.
3. Гришко, В. А. (2010). Показники та методи оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Схід*, (7(107)), 18−21.
4. Родіонова, І. В (2013). Методи оцінки інноваційного потенціалу промислових підприємств. *Економіка розвитку*, (4 (68)), 96−99.
5. Ємельянов, О. Ю., Лесик, Л. І. & Петрушка Т. О. (2016). Моделювання показників оцінювання конкурентного потенціалу промислового підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, (4), 340–348.
6. Карачина, Н. П. (2014). Конкурентний потенціал та його роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства. *Економічний простір*, (86), 164−172.
7. Куліш, Г. П. & Чепка, В. В. (2017). Фінансовий потенціал підприємства та його роль в умовах нестабільної економіки. *Статистика України*, (1), 29–35.
8. Левченко, Н. М. (2012). Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. *Інвестиції: практика та довід*, (2), 114–117.
9. Маринич, І. А. (2010). Сучасні підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (20.1), 105–108.
10. Турчак, В. В. (2014). Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*, (8(11)), 49–52.
11. Гончар, М. Ф. & Ємельянов, О. Ю. (2009). Вдосконалення механізму прийняття управлінських рішень щодо раціоналізації структури джерел фінансування інвестиційних проектів розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*, (24), 3–6.
12. Долбнєва, Д. В. (2015). Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності. *Бізнес Інформ*, (10), 244–249.
13. Зверук, Л. А. & Давиденко, Л. М. (2017). Антикризове управління підприємством в умовах інноваційного розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*, (1(2)), 69–75.
14. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Symak, A., Trevoho, O., Turylo, A., Kurylo, O., Danchak, L., Symak, D. & Lesyk, L. (2020). Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution. *Sustainability*, (12(15)), 6184.
15. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Крет, І. З. (2013). Методичні засади оцінювання економічної ефективності впровадження ресурсозберігаючих технологій на промислових підприємствах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*, (754), 18–25.

16. Концеба, С. М. & Непочатенко, О. О. (2007). Енергозберігаючі технології в Україні: економічний ефект та перспективи впровадження. *Збірник наукових праць УНУС*, (63), 1–5.
17. Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2020). Роль держави у подоланні бар'єрів на шляху до реалізації заходів з енергозбереження на підприємствах. *Економіка та держава*, (10), 24–29.
18. Петренко, І. П. & Козловська, О. Ю. (2017). Фінансова підтримка проектів у сфері енергозбереження в Україні. *Вісник УНУ*, 14(2), 65–68.
19. Yemelyanov, O., Symak, A., Lesyk, L., Petrushka, T., Kryvinska, N. & Vovk, O. (2021). Modeling of Parameters of State Participation in Financing of Energy Saving Projects at Enterprises. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, (1293), 498–511.
20. Євась, Т. В. & Соколовський, В. С. (2017). Інвестиційна привабливість підприємства та фактори, що на неї впливають. *Подільський науковий вісник*, (2), 61–64.
21. Стеблюк, Н. Ф. & Опаренко, В. В. (2019). Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств. *Вісник економічної науки України*, (2), 176–178.
22. Янковська, В. А. & Гончарова, Д. О. (2019). Основні умови інвестиційної привабливості українських підприємств. *Інфраструктура ринку*, (33), 335–339.
23. Башнянин, Г. І. & Лінтур, І. В. (2016). Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*, (2), 98–101.
24. Павленко, О. П. & Семиліт, І. В. (2016) Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. *Молодий вчений*, (7(34)), 113–116.
25. Проволоцька, О. М. & Воронкова, А. В. (2018). Сучасні тенденції фінансової стійкості вітчизняних промислових підприємств. *Вісник ЖДТУ. Серія: економіка, управління та адміністрування*, (1(83)), 129–133.